

27. května 1919, č. 318 sb. z. a n., ve prospěch těch, kdož dosud vůbec nepodali přihlášky, nebo podali sice přihlášku, jichž nárok však byl předpusobností zákona ze dne 1. dubna 1921 soudem zamítnut z důvodu, že nebyl ohlášen v čas nebo řádným způsobem soudem nebo vlastníku. V případě, o nějž jde, byla přihláška v roce 1919 řádně a v čas podána, ale podáním ze dne 8. října 1919, podepsaným drobnými pachtýři a obročníkem, prohlásili pachtýři, že „dovolávají bezpodmínečně své žádosti (obsahující přihlášky) a vzdávají se konečně práva výkupu pozemku od farního obročí O. pachtovaných a požadovaných, které jim snad přísluší dle zákona ze dne 27. května 1919 o zajištění půdy drobným pachtýřům. Tímto vzdáním se nabyla druhá strana práv, jichž nelze rušit oklikou nové přihlášky. Otázku, zda byli pachtýři uvedeni v onyl obročníkem, a zda snad ono vzdání se proto jest neplatným a bezúčinným, po případě, zdaž obročník nedodržel slibu, který byl pohnutkou zpětvzetí přihlášek, a jaký vliv má tato okolnost, nelze řešit v řízení nesporném. Neprávem poukazuje se v dovolacím rekursu ku článku, uveřejněnému Drem Maxem Lorenzem v čísle 38 časopisu »Deutscher Landbote«, kterýž ostatně, i kdyby jeho obsah byl požadovatelům sebe příznivější, samozřejmě jako soukromá práce nebyl by směrodatným. Uvádí se v tomto článku pouze, že nová lhuta přihlašovací, stanovená článkem III. zák. ze dne 1. dubna 1921, čís. 166 sb. z. a n., prospívá také těm, kdož proto, že na ně bylo vlastníkem pusobeno, upustili od přihlášky, t. j. vůbec nepodali přihlášky, kteréhožto předpokladu tu není.

Čís. 1327.

Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., o obnově drobných zemědělských pachtů.

Právo odporovati podle § 2 zákona obnově pachtu pozemku obročního přísluší i obročníku (beneficiatu).

(Rozh. ze dne 6. prosince 1921, R I 1471/21.)

Proti žádosti pachtýře, domáhajícího se obnovy pachtu pozemku připsaných římskokatolické fáře, vznesl obročník odpor, jež o ba nižší soudy odmítly. Rekursní soud uvedl v důvodech: Stěžovatel brojí proti obnově pachtu z důvodů, v § 2 zákona ze dne 21. srpna 1921 pod písm. b) a c) uvedených, že totiž chce vzít do vlastní správy spachtované pozemky, které teprve po 1. srpnu 1914 byly propachtovány, a že pominula překážka, pro kterou nemohl sám na pozemku hospodařit. Avšak dle § 2 cit. zák. I. odst. obnova pachtu z důvodů právě uvedených nenastává jen v tom případě, když jde o pozemky, které nenáleží obci nebo jiné právnické osobě, nebo nejsou podle zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n., státem zabrány, nebo zapsány v deskách zemských, nebo netvoří součást statku, zapsaného v zemských deskách. V tomto případě jde nesporně o pozemky, připsané do vlastnictví římskokatolické fáře v B., tedy o jmění obroční, věnované jistému účelu, to jest vydržování obročníka, jemuž přísluší toliko správa tohoto jmění. Jmění, věnované jistému účelu, platí v právu za zvláštní osobu (§ 646 obč. zák.), která je rozdílnou od jednotlivce (osoby fyzické či přirozené) a která se

nazývá osobou právnickou. Nelze proto o tom pochybovati, že obročí jest právnickou osobou veřejného práva typu nadace (Tilsch: Občanské právo, část všeobecná str. 112) a že důsledkem toho nelze obnově pachtu odporovati z důvodů v § 2 cit. zákona uvedených. Ustanovením zákona ze dne 15. února 1877, čís. 98 ř. zák., kterým byly přiznány obročníkům jakožto správcům obročního jmění jisté výhody finanční, nebylo ničeho změněno na povaze obročí, jakožto osob právnických.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil okresnímu soudu, by, nehledě k zamítacímu důvodu, znovu jednal a rozhodl o obročnických námitkách.

Důvody:

Mylným jest názor rekursního soudu, že obročníku přísluší toliko správa obročního jmění; obročník není pouhým správcem obročního jmění, nýbrž jest jeho poživateli. Na něm závisí, chce-li sám hospodařiti na obročních pozemcích, či dáti je do pachtu. Také propachtovatelem jest tedy obročník, nikoliv obročí. Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., pak v § 2 — jak patrně z jeho doslovu a z celé jeho souvislosti — má na mysli jen ty případy, kde vlastnictví a držba (užívání) jsou sloučeny v téže osobě, a kde vlastník (některý z právních podmětů, jmenovaných v prvním odstavci § 2) jest zároveň propachtovatelem (srovnej zejména lit. a) § 2), vycházejí patrně z předpokladu, že dotyčné právní podmínky — obce, jiné právnické osoby, majitelé zabraňného velkého statku nebo statku deskového — jednak pro svou vlastní povahu, jednak pro rozsah svého nemovitého majetku, nepotřebují hospodářských výtěžků propachtovaných pozemku jako takových (in natura). Jinak však jest tomu u pozemků obročních, ježto obročník často jest odkázán na výtěžky obročních pozemků in natura, i dlužno proto uznati, že pozemky obroční nespadají pod výjimky, uvedené v prvním odstavci zmíněného § 2. Nelze také nezmíniti se o tom, že v § 3 osnovy zákona ze dne 30. října 1919, čís. 593 sb. z. a n., kterýžto paragraf v podstatě se shoduje s §em 2 nynějšího zákona, mezi subjekty vyloučenými z výhod tamže naznačených byly uvedeny též statky církevní (a nadáční), že však tyto byly později vypuštěny a nepojaty ani do § 3 zákona ze dne 30. října 1919, čís. 593 sb. z. a n., ani do § 13 opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n., a že z materialii k zákonu ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., není nikterak patrné, že rozšířením výpočtu vyloučených právních podmětů o všechny osoby právnické mělo — alespoň co do obročí — něco zásadně býti změněno na desavačním stavu právním. Neprávem tedy oba nižší soudy odepřely obročníku právo, odporovati obnově pachtu z důvodů § 2 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. Ježto však se svého právního hlediska se nezabývaly otázkou a nezjistily, jsou-li tu věcné podmínky § 2 lit. b) a c), jichž obročník se dovolává, bylo — vyhovujíc dle § 16 nesporného patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., mimořádnému rekursu dovolacímu — zrušiti srovnalé rozhodnutí obou nižších soudů a uložiti soudu první stolice, by nehledě k uvedenému důvodu zamítacímu, jednal a rozhodl o obročnických námitkách.